

Līdzcietīgais tiesnesis

Komēdija 1 cēlienā

Personas:

Sers Viljams Derings, tiesnesis

Miss Sparro

Sulainis

Notiek kādā Braitonas viesnīcā

Komēdijas darbība dibināta uz Č. Boviļa stāstu ar
tādu pašu virsrakstu

Viesnīcas istaba, kuŗu noīrējis sers Viljams Derings viesnīcā „Monopol“, Braitonā. Gulta, dīvāns, mazgājamais galdiņš. Krēsli, oleografijas pie sienām. Viesnīca nepieder pie vienkāršajām.

Priekškaram paceļoties, istabas vidū stāv sers Derings un Sulainis.

Derings: Jūsu vārds?

Sulainis: Džons, ser.

Derings svarīgi: Nu, tad, Džon, man jums jāsaka, ka es esmu Viņa Majestātes tiesnesis. Esmu atbraucis šurp uz vienu nedēļu, lai atpūstos no dienesta grūtībām un dažādiem ģimenes sarežģījumiem. Es tādēļ vēlos, lai man še būtu pilnīgs miers. Kas tas ir miers?... Miers ir, ka ne dienu, ne nakti es netieku traucēts, — dienu no dažādām personām, kuŗas varbūt gribētu ar mani tikties — priekš tādām es vienkārši neesmu mājās, — saprotiet? Bet nakti — lai es netieku traucēts no saviem kaimiņiem. Aiz iemesliem, kuŗus še minēt jums neturu par lietderīgu, Viņa Majestātes tiesnešu praksē ir izstrādājies ļoti viegls miegs. Mēs nekad neguļam, mēs tikai snaužam. Tādēļ vismazākais troksnis blakus istabā var man nakti laupīt miegu. Parasti viesnīcās es mēdzu noīrēt bez tās istabas, kuŗā es uzturos un guļu, arī vēl pa vienai katrā pusē, lai tā būtu garantēts no jebkādiem trokšņiem. Bet tā kā viesnīca tik ļoti pārpildīta, tad šoreiz, par nožēlošanu, jāapmierinās ar šo vienu istabu. Visu to vērā ņemot, sakiet man, Džon, kas dzīvo istabā pa labi? (Rāda pa labi.)

Sulainis: Istabā pa labi dzīvo Liverpulas firmas „Broktons un biedri“ līdzīpašnieks sers Džordžs Niklbi.

D e r i n g s: Vecums?

S u l a i n i s: Gadi 60!

D e r i n g s: Daba?

S u l a i n i s: Laipna un nosvērta.

D e r i n g s: Kļāc?

S u l a i n i s: Līdz šim vēl nē.

D e r i n g s: Labi. Īstabā pa kreisi?

S u l a i n i s: Dzīvo mācītāja atraitne Lauson kundze no Londonas. Viņai šē meita īsi pēc Vasaras svētkiem apprecējās...

D e r i n g s: ar krasu žestu: Nevajag'... Vecums?

S u l a i n i s: Gadi 55.

D e r i n g s: Daba?

S u l a i n i s: Klusa un dievbijīga.

D e r i n g s: Labi.

S u l a i n i s: Bet otrā istabā pa labi dzīvo kāda jauna skaista dāma. Nupat šodien ieradās. Ļoti eleganta. Miss Sporro. Laikam kāda miljonāra meita. Skaista un eleganta!...

D e r i n g s ar žestu aptura viņu: Tss!... Nav mana darīšana. Jūs varētu iet.

S u l a i n i s: Ser, es tikai gribēju vaicāt...

D e r i n g s cieši, noraidoši: Es jums neesmu nevienu atbildi parādā. Kad es no rīta zvanu vienreiz — vēlos glāzi piena, divreiz — glāzi kafijas, trīsreiz — glāzi šokolādes. Pirmās brokastīs es vairāk nekā neēdu. Ar labu nakt'!

S u l a i n i s palokas un iet.

D e r i n g s viens pats: Plāpa. (Korekti nožāvājas. Izvelk pulksteni un noliek uz nakts galdiņa.) Pusvienpadsmit. (Pieiet pie spoguļa, vienu sekundi aplūko sevi.) Viņa Majestātes tiesneša sēra Viljama Deringa pirmā atvaļinājuma diena ir pagājusi apmierinoši. (Novelk žaketi un liek uz krēsla.)

Paliek tumšs. Uz vienu acumirkli nolaižas priekšgars, lai tūlīt atkal paceltos.

Kad priekšgars paceļas, istabā ir pustumsa. Sers Derings guļ gultā. Pa logu no ielas laternas istabā krīt bāla gaisma. Sers Derings stipri šņāc. Paveņas durvis no koridora — tās tiek veikli atdarītas un istabā ieslīd sievietes tēls. Sieviete izstiepj rokas un taustīdama iet uz priekšu. Sers Derings pamostas, paceļ galvu, paskatās un paspiež elektrisko podziņu sienā pie gultas.

D e r i n g s iesaucas, kā pie sevis: Mēnešsērdzīga!...

M i s s S p a r r o iet uz durvīm, rokas izstiepusi, bet sapinas, — aizkeras aiz tiesneša pie gultas noliktajiem zābakiem un nokrīt uz ceļiem; skanēdams nokrīt uz grīdas tiesneša pulkstenis un citas lietas: Ak, debess!... (Raugās apkārt izbrīnījusies.) Ak, kur es esmu?... (Žēlā balsī.) Kur es esmu?... Kur?...

D e r i n g s no grīdas pulksteni, portmonēju, zelta portsigaru, briljanta manžetu pogas un citas lietas uzlasīdams: Manā istabā, mana cienītā!...

M i s s S p a r r o iekliedzas: Jūsu istabā?!... Atkal pa miegam?!...

D e r i n g s: Hm!... Atkal?... Tā tad tas nav jūsu pirmais gājiens?... Sakiet, kādēļ jūs paņēmət manu pulksteni?...

M i s s S p a r r o: Es... Es varbūt... pa miegam gribēju dabūt zināt, cik pulkstens...

D e r i n g s ar irōniju: Tā!... Bet kāpēc jūs gribējāt ņemt tās pārējās lietas?...

M i s s S p a r r o izliekas, ka nesaprot viņu: Cik tas briesmīgi — šāds miegs, šāds nenovēršams miegs!... Es lūdzu atvainot... (Dodas uz durvju pusi.)

D e r i n g s nostājas viņai ceļā un aizslēdz durvis ar ātru kustību.

M i s s S p a r r o ar augstprātīgām dusmām: Lūdzu, ļaujiet man iet, mans kungs! Neaizturat mani!... Paskataties, kā jūs esat apģērbti!...

Derings uzmet sev steidzīgu skatu — viņš ir vieglā nakts apģērbā; lai paceltu savu prestižu, stingri iesaucas: Vai jūs arī zināt, ka es esmu tiesnesis?...

Miss Sparro: Tiesnesis?... Kur tad ir jūsu parūka?...

Derings: Mana cienītā, kad man galvā parūka, tad es dažreiz pie tiesas galda aiz noguruma iemiegu, bet es nekad ar parūku galvā neliekos gultā.

Miss Sparro pēkšņi iesāk smieties un smejas arvienu stiprāki: Hahaha!... Hahaha!... Hahaha!...

Derings pirmā acumirkļi apjūk: Mana cienītā!... Klausaties jel!... Ko jūs darāt!... Iedomājiet, cik tagad pulkstens!... Un kur jūs atrodaties!... Klausāties!... (Arvien vairāk uztraucas.) Jūs mani kompromitējat!...

Miss Sparro: Ak, es jūs kompromitēju!... Iedomājieties jel: es viņu kompromitēju?!...

Derings: Jā gan, mana cienītā, jo ja jūs kāds ieraudzīs pie manis numurā, tad neviens gan nedomās, ka jūs esiet ieradusies uz manu aicinājumu. Mana reputācija ir pārāk laba.

Miss Sparro spēlē izsamisušu: Un mana slimība?... Un mana kaite?... Un ar mani nevienam nebūs līdzciešanas!... Ak, nežēlīgā, nežēlīgā pasaule!...

Derings: Mana cienītā, pietiks šo jūtu izplūdumu!... Es, kā tiesnesis, jums pavēlu atstāt šo istabu!...

Miss Sparro atkal sāk smieties, familjāri uz krēsla atzveltnes atsēdusies: Ak, tā, pareizi, — jūs jau esiet tiesnesis!... Un es domāju, ka šinī numurā dzīvo miljonārs-amerikānietis. Viņš, ziniet, uz visu nakti aizbraucis pabraukāties ar automobili!... Tiesnesis!... Kā tad jūs esat tiesnesis!... (Atkal grib sākt smieties.)

Derings ļoti noskaities: Diezgan!... Lieta ir pārāk nopietna, jaunā meita!...

Miss Sparro vēsi un augstprātīgi: Miss Sparro!...

Derings: Miss Sparro, es jūs nodošu policijai!...

Miss Sparro pārlicināti: Nu, to jūs gan neizdarīsat!... Es jau tā jūsu dēļ esmu pazaudējusi visu šo veselu nedēļu.

D e r i n g s aiz dusmām aizelsies: Manis dēļ?!... Un to jūs uzdrošināties sacīt man, seram Viljamam Deringam.

M i s s S p a r r o nodreb; mežonīga izbrīnīšanās, gandrīz bailes atspoguļojas viņas sejā: Tiesnesis Derings! Vai tas var būt?!... Ak, mans Dievs, — tā tad jūs esiet tas, kuŗa rokās atrodas mana Džo liktenis!...

D e r i n g s: Vēl kas jauns!... Kāda man darīšana gar jūsu Džo!... Nepataisiet mani par traku, es izlūdzos!...

M i s s S p a r r o: Jā, jā — mana Džo!.. Džo Menston!... Pirmdien jūs viņu tiesājāt, — manu Džo!...

D e r i n g s: Ā!.. Džozefs Menstons... Briljantu zādzība Harveja ceļā... Jā, šai lietā es pirmdien taisīšu spriedumu!...

M i s s S p a r r o: Cik briesmīgi!... Es jūs lūdzu... Esat tik laipni...

D e r i n g s bargi: Ko jūs ar to domājat?...

M i s s S p a r r o: Esat tik laipni, — apžēlojaties... Pasakat man, uz cik ilgu laiku viņu iesēdinās... (Balss viņai trīc.)

D e r i n g s līdzjūtīgi: Tas ir jūsu vīrs?

M i s s S p a r r o: Viņš būtu kļuvis man par vīru, ja nebūtu atgadījusies tā nelaimīgā iekrišana.

D e r i n g s: Ļoti žēl. Kas uz sodu attiecas, tad es nevaru nolikt viņam mazāk par pieciem gadiem cietuma.

M i s s S p a r r o izmisusi: Pieci gadi!... Pieci gadi neredzēt Džo!... Apžēlojaties, milord, apžēlojaties!... (Raudādama noslīgst viņa priekšā ceļos.)

D e r i n g s stingri: Tas neiet!... Likums tā pavēl... (Uzceļ viņu.) Bet tagad — laiks izbeigt šo sarunu!... Esat tik laipni un atstājat šo istabu...

M i s s S p a r r o: Ak, tad — nekādas žēlastības!... Ak, tad pasaulē vairs nav nekādas žēlastības!... Es to nepārdzīvošu... es to nepārdzīvošu!... (Ģībst.)

D e r i n g s steidzīgi paliek viņai krēslu; miss Sparro noslīgst krēslā. Viņš nezina, ko iesākt, visādi rausta viņu un purina: Dārgā jaunkundze... Mana labā... cienītā jaunkundze, atmostaties jel... Ak, ko lai es iesāku!...

Miss Sparro vārgi: Atslēgu... Aizlaidiet viņu man mugurā aiz blūzes... Auksta ķermeņa pieskārsšanās atstāj labu iespaidu uz maniem nerviem...

Derings steidzīgi izpilda viņas lūgumu. Tikko metalls piedūras pie viņas miesas, viņa uzlēc kājās smaidoša, bez jebkādam vājības zīmēm.

Miss Sparro: Un tagad — parunāsim par Džo. Sēžaties. Esat tik laipni, piedāvājat man papirosu!...

Derings nobāl aiz dusmām; viņš saprot, ka iekļuvis lamatās; cieši: Jūs... sieviete... tūlīt uz vietas atdodat man atslēgu!...

Miss Sparro mierīgi: Mans dārgais ser, — nevaru, ja arī gribētu. Ja vēlaties, pamēģināt paši. (Pagriež viņam muguru.)

Derings nevarīgās dusmās skatās uz viņu. Noņem no sienas telefona trūbiņu: Tādā gadījumā, es pazvanīšu laudis, lai atver durvis.

Miss Sparro: Es jūsu vietā to nedarītu. Iedomājaties, kādu ainu viņi ieraudzīs: jūs — tiesnesis, kas visiem pazīstams un no visiem cienīts un es, uz grīdas, pagībusi — (Cieši.) Es tak atkal varu pagībt.

Derings tikko nedabon trieku; pēc īsa starpbrīža, apspiestā balsī: Jums ir tā bezkaunība domāt, ka kāds noticētu, ka es... es... es... (Steidzas pie savām drēbēm.)

Miss Sparro aizstājas viņam ceļā: Stop!... Ja jūs mēģināsi apgērbties, es kliegšu. Laudis saskries, kad būsi tikai pa pusei apgērbušies. Bet tas ir vēl sliktāki. Neviens likumu pratējs tādā gadījumā neatradīs jums attaisnojuma.

Derings: Ak!... (Nomocīts, smagi nosēstas uz krēsla.)

Miss Sparro: Esat prātīgi un uzklausat mani. Runāsim atkal par Džo. Pieci gadi cietumā, — tas ir par daudz. Pietiek ar sešiem mēnešiem. Tas iet, ko?...

Derings cieši: Ja jūs... jaunā meita... gribat ar zemiskiem līdzekļiem mani piespiest aizmirst savu pienākumu, tad jūs maldāties.

Miss Sparro tikpat cieši: Apsolat, ka Džo dabūs ne vairāk par sešiem mēnešiem.

Derings: Atstājat šo istabu. Dodu jums divas minūtes laika.

Miss Sparro: Bet es dodu jums pusminūtes laika. Ja jūs tad neapsolīsiet izpildīt manu lūgumu, tad es sākšu tā kliegt, ka visi viesnīcas iemītnieki saskries jūsu istabā.

Derings ar izmisuma pilnu un dusmīgu nopūtu: A—ak!... (Nolaiž rokas.)

Miss Sparro lēni, gandrīz līdzjūtīgi: Nu, vai jūs nācāt pie prāta!...

Derings ar uztraukumu: Jūs esat pats nelabais!... Jūs esat varmāka, sievietē!... Ko jūs darāt ar mani!...

Miss Sparro priecīgi: Jūs apsolat?!... Apsolat?!...

Derings drūmi māj ar galvu.

Miss Sparro priecīgi: Lieliski, lieliski!... (Ar asarām noslīgst ceļos, aši skūpstā viņa rokas.) Dievs lai jums atmaksā, milord!... Es par to apsolu jums dabūt Džo atpakaļ uz īsta ceļa. Zvēru jums, ka es to panākšu.

Derings, pa daļai aizkustināts, pa daļai ar irōniju: Ha — ga!... Tas tik nu būs!...

Miss Sparro caur asarām uzlūko viņu. Jā, es to panākšu! Ja es pratu piespiest darīt pēc sava prāta tādu augstu, ievērojamu vīru, kā jūs, tad es vēl jo vairāk pratīšu to attiecībā uz savu mazo Džo. (Stipri nopurinās; atslēga izkrīt viņai no blūzes).

Derings paskatās uz atslēgu, kaut kas pamirdz viņa acīs, it kā viņš gribētu atslēgu paķert.

Miss Sparro žēli: Nepiekrāpjat mani, Džo, atgriešanās labā. Esat labi. Ja es izdarīšu to, ar ko jums draudēju — ja es sākšu kliegt, ja iznāks skandāls — tad Džo atsacīsies no manis. Arī blēžiem ir gods. Te ir uz spēles mans sievietes gods. (Viņa atslēdz durvis, paskatās uz tiesnesi un pasmaida.)

D e r i n g s, pavisam citā tonī, kā aizkustināts: Pātiesi!... Jūs galu galā... varbūt arī nemaz neesat tik slikta... sieviete!...

M i s s S p a r r o pēkšņi metas viņam ap kaklu, noskūpstā abus vaigus un izskrien no istabas

D e r i n g s viens, pārvelk ar roku pār pieri, it kā gribēdams pārliccināties, vai viņš nomodā: Hm... Tīri kā sapnis!... (Sarauc pieri, bet tad uz viņa sejas parādās smaids; ar šo smaidu pavirzās uz spoguļa pusi, aplūko tur savu seju, bet tad ierauga, ka ir nakts drēbēs). Pie joda!.. (Paķer no gultas segu, ietinas tanī; apskatās istabā visapkārt, īgni): Izjaukta nakts!...

P r i e k š k a r s